DREPT PENAL ROMAN

Obiectul dreptului penal

Obiectul dreptului penal il constituie relaţiile de apărare sociala, relaţii ce se nasc intre membrii societăţii pentru respectarea de către aceştia a unor valori cum sunt persoana cu drepturile sale, liniştea si ordinea publica, însăşi societatea in întregul ei.

După apariţia statului si dreptului, relaţiile de apărare sociala constituie obiect de reglementare pentru dreptul penal care prin normele sale arata fapte periculoase pentru valorile sociale – infracţiunile – si sancţiunile penale aplicabile persoanelor care săvârşesc astfel de fapte.

Într-o opinie, se susţine ca obiectul dreptului penal il constituie relaţiile sociale de represiune penala, relaţii ce se stabilesc după săvârşirea infracţiunii, intre stat si infractor, prin care statul are dreptul si obligaţia sa suporte pedeapsa.

In cea de a doua opinie, obiectul dreptului penal are o sfera mai întinsă cuprinzând nu numai relaţiile de conflict ci si cele de cooperare, de conformitate, stabilite prin norme penale.

Scopul dreptului penal

Dreptul penal are ca scop apărarea împotriva infracţiunilor, a valorilor sociale esenţiale ale societăţii. Asa cum se arata in art. 1 din actualul Cod penal, prin legea penala, se apăra împotriva infracţiunilor Romania , suveranitatea, independenta si unitatea statului, persoana si drepturile acesteia, propietatea precum si întreaga ordine de drept.

Enumerarea valorilor sociale ce sunt aparate prin legea penala împotriva infracţiunilor fiind exemplificativa, permite sa fie cuprinse si alte valori sociale,ce au fost consacrate prin Constituţia României din 1991.

Scopul dreptului penal este pus in evidenta de politica penala cu care aceasta se afla într-o legătură indisolubila, dreptul penal fiind principalul instrument de realizare a politicii penale.

Izvoarele dreptului penal

Noţiune

In general prin izvor al dreptului se înţelege forma juridica pe care o îmbrăca o norma pentru sa deveni obligatorie.

Având in vedere ca prin normele de drept penal trebuie combătut fenomenul periculos al infracţionalităţii, pentru pararea valorilor sociale esenţiale, prin prevederea celei mai grele răspunderi juridice – răspunderea penala - pentru infracţiuni comise, izvoarele dreptului penal sub raportul formei prezintă particularitatea ca pot fi exprimate numai prin *legi.* Sensul noţiunii de lege ca izvor al dreptului penal este acela, de act cu caracter normativ adoptat de Parlamentul României, după o procedura specifica – care cuprinde norme prin care sunt reglementate cu o forţă juridica superioara relaţiile sociale din diferite domenii.

Cadrul izvoarelor dreptului penal

Preliminarii

Normele de drept penal pot fi cuprinse numai in legi. Opinii privind gruparea tuturor dispoziţiilor cu caracter penal într-un singur cod au existat mai cu seama in perioada de pregătire a codului penal actual. Argumente in favoarea grupării tuturor normelor de drept penal într-un singur cod aveau in vedere scopul si funcţiile dreptului penal, posibilitatea de cunoaştere a tuturor dispoziţiilor penale de către toţi destinatarii legii penale, o uşurare a aplicării acestuia.

Soluţia grupării tuturor dispoziţiilor penale într-o lege unica –*cod* – nu a fost acceptata de legiuitorul penal roman din 1968 si se pare ca nici nu va putea fi adoptata caci avantajele aduse sunt prea mici fata de neajunsurile ce le crează.

Consideram totodată ca includerea tuturor dispoziţiilor de drept penal in Codul penal ar fi presupus si introducerea unor texte interpretative cu privire la termenii ori expresiile folosite la incriminarea faptelor din domenii specifice ale vieţii sociale si drept consecinţă invadarea codului penal de texte interpretative.

Fata de aceste inconveniente soluţia legiuitorului roman a fost de a lăsa ca o parte din incriminări sa figureze in legile care reglementează realtiile sociale din acel domeniu specific al vieţii sociale.

In codul penal au fost incriminate fapte periculoase care au o

evoluţie permanenta, iar normele se adresează tuturor indivizilor sau aproape tuturor.

In legile penale spciale si legile nepenale cu dispoziţiuni penale au fost incriminate fapte care săvârşesc in domeniile vieţii sociale unde evoluţia este mai rapida, schimbările sunt mai frecvente. Exemplu: circulaţia pe drumurile publice, fondul silvic s.a.m.d., ca si faptele ce privesc o sfera restrânsă de indivizi, de exemplu in domeniul viei si vinului, pomiculturii, pisciculturii si pescuitului, economia vânatului si vânătoarea s.a.m.d.

In stabilirea faptelor ce vor fi incriminate in codul penal ori in legile nepenale cu dispoziţiuni penale legiuitorul poate folosi si alte criterii.

Izvoarele dreptului penal in special

Codul penal este structurat pe doua parti: partea generala si partea speciala.

Partea generala cuprinde opt titluri: legea penala si limitele ei de aplicare; infracţiunea; pedepsele; înlocuirea răspunderii penale; minoritatea; masurile de siguranţă; cauzele care înlătura răspunderea penala sau consecinţele condamnării; înţelesul unor termeni sau expresii.

Se poate afirma ca in partea generala sunt cuprinse toate normele cu caracter general.

Partea speciala este structurata pe unsprezece titluri:

infracţiuni contra statului; infracţiuni contra persoanei; infracţiuni contra avutului personal sau particular; infracţiuni contra avutului public; infracţiuni contra autorităţii; infracţiuni care aduc atingere organizaţiilor obşteşti sau altor activităţi reglementate de lege; infracţiuni de fals; infracţiuni la regimul stabilit pentru anumite activităţi economice; infracţiuni care aduc atinfgere unor relaţii privind convieţuirea sociala; infracţiuni contra capacităţii de apărare a României; infracţiuni contra păcii si omenirii.

INFRACŢIUNEA

Noţiunea de infracţiune

Conceptul de infracţiune si conştiinţa dreptului penal este folosit sub mai multe accepţiuni.

Într-o accepţiune – infracţiunea este o fapta a omului prin care

se înfrânge o norma imperativa, se aduce atingere (se vatămă ori se periclitează) unei anumite valori sociale si pentru care cel ce a avarsit o astfel de fa[ta urmează sa suport o pedeapsa. Inaceasta accepţiune infracţiunea îmbraca forme concrete de: trădare comisa de x, ucidere comisa de y, furt comis de z etc.

Într-o alta accepţiune, conceptul de infracţiune, desemnează fapta descrisa prevăzută de legea penala cu elementele sale componente si care defineşte o anumită infracţiune. Este accepţiunea ce o are in vedere legiuitorul care observamd faptele periculoase pentru valorile sociale esenţiale ale societăţii le interzice sub sancţiuni specifice pentru a preveni înfăptuirea lor in viitor.

In sfârşit, conceptul de infracţiune este examinat ca instituţie fundamentala a dreptului penal care alături de alte doua instituţii tot fundamentale – răspunderea penala si sancţiunile de drept penal – formează structura dreptului penal "pilonii" dreptului penal. Instituţia infracţiunii, in aceasta accepţiune a fost considerata in doctrina penala pe buna dreptate ca "piatra de temelie" a oricaruio sistem de drept penal.

Intre accepţiunile conceptului de infracţiune nu se poate pune semnul egalităţii ele fiind o reflectare a unghiului diferit de abordare a gradului mai restrâns ori mai întins de generalizare.

Definiţia generala a infracţiunii

Potrivit art. 7 c.p. "infracţiunea este fapta care reprezintă pericol social, săvârşită cu vinovăţie si prevăzută de legea penala".

Prin definirea noţiunii generale de infracţiune, legiuitorul nostru pune in evidenta aspectele: material, uman, social, moral-politic si juridic ale acesteia, conferă cu alte cuvinte complectului general de infracţiune un caracter realist, ştiinţific.

In adevăr, infracţiunea ca fenomen ce se petrece in realitatea sociala îmbraca aspectele de a fi:

- material in sensul ca reprezintă o manifestare exterioara a individului;
- uman pentru ca reprezintă o activitate omeneasca;
- social caci priveşte, se îndreaptă împotriva relaţiilor sociale;
- moral-politic, caci reprezintă atitudine morala si politica a făptuitorului fata de valorile sociale;
- juridic, caci reprezintă o încălcare a unei norme juridice penale.

In noţiunea de infracţiune se retine ceea ce este esenţial pentru fapta: pericolul social, vinovăţia si prevederea in lege.

Trăsăturile esenţiale ale infracţiunii

Fapta care prezintă pericol social

Fapta – este o manifestare a individului in sfera realităţii, in cadrul relaţiilor sociale. Fapta reprezintă o activitate a unui membru al societăţii in cadrul relaţiilor sociale, in cadrul relaţiilor cu semenii lui.

Fapta care prezintă pericol social. Pericol social prezintă orice activitate contrara normelor in vigoare caci împiedica normala desfăşurare a relaţiilor sociale. Dintre faptele care prezintă pericol social se detaşează prin gradul cel mai ridicat de pericol social – infracţiunea.

Fapta care prezintă pericolul social al unei infracţiuni este fapta prin care se periclitează ori se vatămă valorile sociale arătate in art. 1 c.p., si pentru sancţionarea căreia este necesara aplicarea unei pedepse.

Cu alte cuvinte, trăsătura esenţială a infracţiunii de a fi o fapta ce prezintă pericol social se materializează asa cum se prevede in art. 18 c.p., prin doua aspecte:

prin fapta se aduce atingere unor valori sociale importante, arătate generic in art. 1 c.p.

pentru sancţionarea unei astfel de fapte este necesara aplicarea unei pedepse.

Pericolul social al infracţiunii este aplicat de legiuitor in funcţie de valoarea sociala căreia I se aduce atingere; de dinamica faptelor oferita de statistica penala; de împrejurările in care se săvârşesc

faptele; de persoana infractorului etc. pericolul social nu este acelaşi pentru toate infracţiunile, el diferă in funcţie de valoarea sociala primejduita prin fapta penala si poate fi diferit pentru aceeaşi infracţiune in funcţie de interesul ocrotirii într-un moment ori altul al dezvoltării sociale.

In doctrina penala pericolul social ca trăsătura a infracţiunii este cunoscut sub doua forme: generic sau abstract si concret.

Pericol social generic sau abstract este apreciat de legiuitor in momentul înscrierii faptei periculoase in legea penala ca infracţiune. Aprecierea pericolului social generic are loc pe baza unor date obiective ca: însemnătatea valorii sociale care trebuie ocrotita; gravitatea vătămării ce I se poate aduce valorii sociale, frecventa faptelor ce se pot săvârşi, persoana făptuitorului, împrejurările in care se pot săvârşi astfel de fapte s.a.

Pericol social concret, este pericolul ce-l prezintă o fapta concreta săvârșită de o persoana si este apreciat de instanţă judecătorească cu prilejul judecării faptei – el se reflecta in sancţiunea penala aplicata.

Fapta săvârşită cu vinovăţie

A. Noţiune

Vinovăţia reflecta aspectul subiectiv al infracţiunii si cuprinde atitudinea psihica a făptuitorului fata de fapta săvârşită si de urmările acesteia.

Ca atitudine psihica a făptuitorului fata de fapta săvârșită si fata de urmările acesteia – vinovăţia – este rezultatul interacţiunii a doi factori: conştiinţa si voinţa. In adevăr, vinovăţia presupune o atitudine conştientă in sensul ca făptuitorul îşi da seama, are reprezentarea acţiunilor sau inacţiunilor sale, al rezultatului acestora, care este periculos si săvârşeşte cu voinţă aceste acţiuni sau inacţiuni antrenend energia sa fizica spre realizarea rezultatelor urmărite.

B. Formele vinovăţiei

Ca trăsătura esenţială a infracţiunii, vinovăţia îmbraca doua forme principale: intenţia si culpa. La acestea se mai adaugă si o forma mixta – praeterintentia sau intenţia depăşită specifica unor infracţiuni.

Intenţia. Este o forma principala de vinovăţie definita in art. 19 pct. 1 c.p. si reprezintă atitudinea psihica a făptuitorului rezultând din

prevederea rezultatului faptei sale si urmărirea acelui rezultat prin săvârşirea faptei, ori numai acceptarea acelui rezultat.

Intenţia este cunoscuta in doctrina si in legislaţie sub doua modalităţi: directa si indirecta

Intenţia directa se (prevăzută in art. 19 pct. 1 lit. a, c.p.)caracterizează prin prevederea rezultatului faptei si urmărirea acelui rezultat prin săvârşirea faptei.

Intenţia indirecta (art. 19, pct. 1, lit. b, c.p.) se caracterizează prin prevederea rezultatului de către făptuitor, rezultat care nu mai este urmărit ci acceptata eventualitatea producerii lui.

Culpa. Ca forma de vinovăţie culpa este definita prin dispoziţiile art. 19 pc. 2 c.p. si consta in atitudinea psihica a făptuitorului care prevede rezultatul faptei sale, nu-l accepta, socotind fara temei ca acesta nu se va produce, ori nu prevede rezultatul faptei sale desi putea si trebuia să-l prevadă.

Culpa este cunoscuta in doctrina si in legislaţie sub doua modalităţi: culpa cu prevedere si culpa simpla.

Culpa cu prevedere. Se caracterizează prin aceea ca făptuitorul prevede rezultatul faptei sale, rezultat pe care nu-l urmăreşte, nu-l accepta si considera fara temei ca acesta nu se va produce. Culpa cu prevedere mai este denumita in doctrina penala, culpa cu previziune, sau uşurinţă ori temeritate.

Culpa simpla sau culpa fara prevedere, ori neglijenta sau greşeală cum mai este denumita in doctrina penala, se caracterizează prin aceea ca făptuitorul nu prevede rezultatul faptei sale, desi trebuia si putea să-l prevadă.

Intenţia depăşită *(praeterintentia)* este o forma mixta de vinovăţie, ce cuprinde intenţia si culpa reunite. Intenţia depăşită este forma de vinovăţie ce se realizează prin săvârşirea unei fapte cu intenţie si producerea unui rezultat mai grav decât cel urmărit ori acceptat de făptuitor prin săvârşirea faptei, rezultat ce se imputa acestuia sub forma culpei, deoarece nu l-a prevăzut, desi trebuia si putea să-l prevadă.

Prevederea in lege ca trăsătura esenţială a infracţiunii

Pentru existenta oricărei infracţiuni sunt necesare cele trei trăsături esenţiale: fapta ce prezintă pericol social, săvârşită cu

vonovatie si prevăzută de lege, întrunite cumulativ. Lipsa oricăreia dintre aceste trei trăsături esenţiale conduce la înlăturarea caracterului penal al faptei. Mai mult, putem observa ca in considerarea unei fapte ca infracţiune se cercetează mai întâi daca fapta este prevăzută de legea penala si daca răspunsul este pozitiv, adică fapta este prevăzută de legea penala se vor cerceta si celelalte trăsături esenţiale pentru a observa împlinirea lor cumulativa si considerarea faptei ca infracţiune.

Prin prevederea penala, a faptei periculoase – ce se săvârşeşte cu vinovăţie se realizează diferenţierea infracţiunii de celelalte form de ilicit juridic.

Orice infracţiune trebuie sa fie prevăzută de legea penala ca atare, dar nu orice fapta prevăzută de legea penala este si infracţiune caci prevederea in lege este doar o trăsătură a acesteia pe lângă celelalte de a prezenta pericol social si de a fi comisa cu vinovăţie.

CAUZELE CARE ÎNLĂTURA CARACTERUL PENAL AL FAPTEI PRIN ÎNLĂTURAREA VINOVĂŢIEI

LEGITIMA APĂRARE

Noţiune si caracterizare

Legitima apărare este o cauza care exclude caracterul penal al faptei datorita lipsei de vinovăţie in condiţiile in care aceasta este săvârşită.

Potrivit art. 44 c.p. “Este in stare de legitima apărare acela care săvârşeşte fapta pentru a înlătura un act material, direct, imediat si injust îndreptat împotriva sa, a altuia sau împotriva unui interes public si care pune in pericol grav persoana si drepturile celui atacat ori interesul obștesc.

Este de asemenea in legitima apărare si acela care din cauza tulburării sau temerii a depășit limitele unei apărări proporţionale cu gravitatea pericolului si cu imprjurarile in care s-a produs atacul”

Legitima apărare apare ca o riposta pe care o da o persoana împotriva unui atac ce pune in pericol grav persoana, drepturile acesteia ori interesul public, riposta determinata de necesitatea apărării valorilor sociale periclitate.

Condiţiile legitimei apărări

A. Condiţiile atacului.

Atacul sau agresiunea este o comportare violenta a omului, o atitudine ofensiva ce se materializează de regula într-o acţiune îndreptată împotriva valorilor sociale ocrotite.

Pentru a da naştere unei apărări legitime atacul trebuie sa îndeplinească mai multe condiţii:

- atacul trebuie sa fie material, direct, imediat si injust;
- atacul sa fie îndreptat împotriva unei persoane, a drepturilor acesteia sau împotriva unui interes obştesc;
- atacul sa puna in pericol grav valorile sociale ocrotite.

1. Atacul trebuie sa fie material, direct, imediat si injust.

a) Atacul sa fie material. Un atac este material când se obiectivizează prin acţiuni fizice, menite sa pericliteze in substanţa sa fizica valorile sociale octorite. Si acţiunea poate reprezenta un atac material, caci permite altor forte sa pericliteze fizic valorile sociale ocrotite.

b) Atacul sa fie direct. Atacul este direct când se îndreaptă si creeza un pericol nemijlocit pentru valoarea sociala ocrotita. Atacul este direct, s-a susţinut in literatura juridica, si atunci când vizează una din valorile sociale aparate chiar daca nu are un contact nemijlocit cu acea valoare.

Atacul nu este direct daca intre agresor si victima se afla un obstacol (poarta închisă, usa închisă, zid, gard etc.), care face ca atacul sa nu creeze un pericol pentru valoarea sociala ocrotita.

Atacul nu este direct daca intre agresor si valoarea ocrotita exista o distanta mai mare de spatiu. Spre ex.: nu este un atac direct un atac deslantuit de la o distanta de 100 m cu o secure.

c) Atacul sa fie imediat. Atacul este imediat când pericolul pe care-l reprezintă pentru valoarea sociala s-a ivit, este actual sau este pe cale sa se ivească (pericol iminent). Deci atacul este imediat atunci când este dezlănţuit sau este pe cale sa se dezlănţuie. Caracterul imediat al atacului vizează raportul in timp intre atac si obiectul vizat.

Caracterul imediat al atacul este reliefat in intervalul scurs intre începutul atacul si momentul ivirii pericolului. Când intervalul este mare exista posibilitatea înlăturării pericolului prin alte mijloace,

atacul nu mai este imediat si nu se justifica săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penala.

Caracterul imediat al atacului presupune deci iminenta lui (când este pe cale sa se dezlănţuie) cat si declanşarea lui. Atacul iminent trebuie sa fie real, obiectiv si nu presupune ca acesta este pe cale sa se dezlănţuie.

Atacul imediat este atacul din momentul declanşării si pana in momentul consumării acestuia, perioada in care apărarea este legitima.

d) Atacul sa fie injust, adică sa nu aibă temei legal in baza căruia se efectuează.

Atacul este just si nu poate da naştere unei apărări legitime daca consta dintr-o activitate prevăzută sau permisa de lege: spre ex.: nu reprezintă un atac injust împotriva libertăţii, arestarea unei persoane pe baza mandatului de arestare.

Atacul permis sau ordonat de lege îşi păstrează caracterul just atâta timp cat este efectuat in limitele prevăzute de lege.

Împotriva unui atac dezlănţuit de un iresponsabil se va riposta in stare de necesitate, daca cel ce ripostează cunoaşte starea de iresponsabilitate a agresorului si deci va trebui sa comită fapta prevăzută de legea penala numai daca nu putea înlătura altfel pericolul.

Daca cel ce face apărarea nu cunoaşte starea de iresponsabil a agresorulu el va riposta in legitima apărare înlăturând pericolul prin mijloacele pe care le considera eficiente, nefiind obligat sa caute o soluţie mai putin periculoasa. In acest caz legitima apărare va veni in concurs cu eroarea de fapt.

*2. **Atacul sa fie îndreptat împotriva persoanei care se apără, ori împotriva alteia sau împotriva unui interes public.*** Atacul se îndreaptă împotriva persoanei, a drepturilor acesteia susceptibile de a fi atacate direct, material, imediat si injust. Aceste drepturi ale persoanei pot privi: viaţa, integritatea corporala, sănătatea, libertatea, onoarea, averea.

Atacul îndreptat împotriva unui interes, public justifica o apărare legitima. Interesul public poate consta într-o stare, situaţie, relaţie, activitate ce interesează o organizaţie publica.

3. ***Atacul sa puna in pericol grav persoana celui atacat ori interesul public***.Caracterul grav al pericolului care ar ameninţa valorile ocrotite se apreciază in funtie de intensitatea acestuia, de urmările ireparabile ori greu de remediat care s-ar produce in cazul in care nu s-ar interveni. (Spre ex.: pierderea vieţii, cauzarea unei vătămări corporale, distrugerea unor bunuri importante etc.).

B. Condiţiile apărării.

Pentru a fi legitima, apărarea trebuie sa îndeplinească mai multe condiţii:

- sa se realizeze printr-o fapta prevăzută de legea penala;
- sa fie precedata de atac;
- sa fie îndreptată împotriva agresorului,
- sa fie necesara pentru înlăturarea atacului,
- sa fie proporţională cu atacul.

1. Apărarea se realizează printr-o fapta prevăzută de legea penala. Daca s-a săvârşit o fapta prevăzută de legea penala se cercetează condiţiile in care aceasta a avut loc, daca sunt îndeplinite condiţiile cu privire la atac pentru a putea decide daca a fost săvârşită in legitima apărare.

2. Apărarea sa fie precedata de atac. Aceasta condiţie are in vedere desfăşurarea apărării după începutul atacului când acesta devine actual. Simpla presupunere ca agresorul va deslantui un atac nu da dreptul la o apărare legitima.

3. Apărarea sa se îndrepte împotriva agresorului pentru a înceta atacul si a salva valorile periclitate. Apărarea se poate îndrepta împotriva vieţii, sănătăţii, libertăţii agresorului, dar nu împotriva bunurilor sale.

Apărarea îndreptată din eroare împotriva altei persoane decât a agresorului va duce la înlăturarea caracterului penal al faptei si pe cauza erorii de fapt coroborata cu legitima apărare cu care vine in concurs.

4. Apărarea sa fie necesara pentru înlăturarea atacului.Necesitatea apărării se apreciază atât sub raportul întinderii in care aceasta poate fi făcută cat si sub raportul intensităţii.

Apărarea este necesara si atunci când infracţiunea s-a

consumat, dar exista posibilitatea înlăturării ori diminuării efectelor

5. Apărarea sa fie proporţională cu gravitatea atacului. Aceasta condiţie ce priveşte proporţionalitatea dintre atac si apărare se degaja din dispoziţiile art. 44 al c.p. Proporţionalitatea dintre apărare si atac nu este de ordin matematic si nu presupune echivalenta mijloacelor. Proporţionalitatea apărării cu gravitatea atacului respectarea unei echivalente intre actul de apărare si cel de atac, astfel ca la un atac îndreptat împotriva integrităţii corporale se poate riposta cu o fapta de apărare ce priveşte integritatea corporala a agresorului.

Daca apărarea este vădit disproporţionata fata de gravitatea atacului si de împrejurările in care acesta a avut loc, fapta este săvârşită cu depăşirea limitelor legitimei apărări.

C. Depăşirea limitelor legitimei apărări

Depăşirea limitelor legitimei apărări poate constitui tot legitima apărare când se întemeiază pe tulburarea sau temerea in care se găsea făptuitorul in momentul comiterii faptei. Este asa numitul *exces justificat*.

Pentru existenta excesului justificat se cer îndeplinite condiţiile cu privire la atac, condiţiile cu privire la apărare pentru existenta legitimei apărări cu deosebirea ca fapta in apărare a depăşit marginile unei apărări proporţionale cu intensitatea si gravitatea atacului, depăşire întemeiată pe tulburarea sau temerea in care se găsea făptuitorul.

Determinarea stării de tulburare sau temere implica cercetarea tuturor împrejurărilor de fapt in care s-a produs atacul, condiţia psiho-fizica a celui ce face apărarea.

Daca depăşirea limitelor legitimei apărări nu se întemeiază pe tulburare sau temere, fapta nu mai este considerata săvârşită in legitima apărare ci este infracţiune săvârşită in circumstanţă atenuanta prevăzută de art. 73 lit. a c.p. Excesul de data aceasta este scuzabil.

Efectele legitimei apărări

Fapta săvârşită in stare de legitmima apărare nu este infracţiune pentru ca ii lipseşte trăsătura esenţială a vinovăţiei.

Făptuitorul a fost constans de necesitatea înlăturării agresiunii care punea in pericol grav valorile sociale ocrotite si nu a acţionat cu voinţa libera.

Fapta săvârşită in legitma apărare nu este infracţiune si pe cale de consecinţă nu atrage răspunderea penala a făptuitorului.

In general se apreciază ca fapta săvârşită in legitima apărare propriu-zisă nu are caracter ilicit si nu poate atrage nicio alta răspunderea juridica.

In cazul excesului justificat (art. 44 al. 3 c.p.) răspunderea civila nu este înlăturată întotdeauna.

Când legitima apărare vine in concurs cu alte cauze înlătura caracterul penal al faptei, răspunderea civila poate interveni, tocmai pentru astfel de cauze.

STAREA DE NECESITATE

Potrivit dispoziţiilor art. 45 c.p. "Este in stare de necesitate acela care săvârşeşte fapta pentru a salva de la un pericol iminent si care nu putea fi înlăturat altfel, viaţa, integritatea corporala sau sănătatea sa, a altuia sau un bun important al sau ori al altuia sau un interes public".

Se considera fapte săvârşite in stare de necesitate:

- spargerea unui zid, a unei încuietori pentru a salva o persoana imobilizata într-o încăpere care este incendiata;
- distrugerea unui pod de lemn peste un rau care împreună cu obiectele aduse de ape au format un baraj in calea apelor si astfel prezintă un pericol iminent de inundare a unei localităţi, a unei uzine;
- sustragerea unui autovehicul pentru a transporta de urgenta la spital o persoana accidentata

Pericolul care ameninţa valorile sociale ocrotite in cazul stării de necesitate este generat de diferite întâmplări: inundaţii, cutremure, incendii, reacţii ale animalelor etc si nu de atacul unei persoane ca in cazul legitimei apărări.

Condiţiile stării de necesitate

Condiţii privitoare la pericol

Sa fie iminent – Pericolul este imonent când este pa cale sa se producă. Iminenta se situează in anticamera atacului, ceea ce presupune ca este îndeplinită aceasta condiţie de a fi iminent când

pericolul este deja actual.

Pericolul iminent sa ameninţe valorile sociale arătate in art. 45 al. 2 c.p. O fapta este considerata săvârşită in stare de necesitate când a fost necesara pentru a salva de la un pericol iminent valorile sociale: viaţa, integritatea corporala, sănătatea persoanei, ori un bun important al acesteia, ori un interes public.

Pericolul sa fie inevitabil, adică sa nu poată fi înlăturat in alt mod decât prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penala.

Condiţiile acţiunii de salvare

Acţiunea de salvare a valorilor sociale arătate in art. 45 al. 2 c.p. pentru a fi considerata săvârşită in stare de necesitate trebuie sa îndeplinească următoarele condiţii:

- sa se realizeze prin comiterea unei fapte prevăzute de legea penala
- acţiunea de salvare prin săvârşirea faptei prevăzută de legea penala sa fi constituit singurul mijloc de înlăturare a pericolului. Acţiunea de salvare este considerata necesara când se efectuează intre momentul in care pericolul a devenit iminent si pana la încetarea acestuia. Daca făptuitorul avea posibilitatea sa înlăture pericolul prin alte mijloace fara a săvârşi fapta prevăzută de legea penala, era obligat la aceasta.
- prin acţiunea de salvare sa nu se cauzeze urmări mai grave decât acela care s-ar fi produs daca pericolul nu era înlăturat. Fapta sa nu fie săvârşită de către sau pentru a salva o persoana care avea obligaţia de a înfrunta pericolul.

CONSTRÂNGEREA FIZICA SI CONSTRÂNGEREA MORALA

Constrângerea fizica

Noţiune si caracterizare.

Constrângerea fizica este o cauza care înlătura caracterul penal al faptei. Constrângerea fizica ete preiunea pe care o forţă căreia nu I se poate rezita o exercita asupra energiei fizice a unei alte persoane in asa fel încât aceasta comite o fapta prevăzută de legea penala fiind in imposibilitate fizica sa acţioneze altfel.

Condiţiile constrângerii fizice

- Sa exite o constrângere aupra fizicului unei persoane. Acţiunea de constrângere asupra fizicului unei persoane poate proveni din partea altei persoane (imobilizare, secrestare); constrângerea poate fi di din partea unui animal (un caine dresat care imobilizează făptuitorul); ori din partea unui eveniment (inundaţie, viscol, cutremur etc.) care răpeşte libertatea de mişcare a făptuitorului in sensul ca il opreşte de la o acţiune, ori il împinge la o activitate ca pe un simplu instrument (cadrea pe gheata, leşinul, epilepia etc).
- Constrângerea la care a fost supusa persoana sa nu I se fi putut rezista. Posibilitatea de a rezista constrângerii fizice se apreciază la cazul concret ţinând seama deopotrivă de natura si de intensitatea forţei de constrângere ca si de capacitatea si starea psihica a persoanei constrânse.
- Sub imperiul constrângerii fizice persoana sa săvârşească o fapta prevăzută de legea penala.

Constrângerea morala

Noţiune si caracterizare

Constrângerea morala consta in presiunea exercitata prin ameninţarea cu un pericol grav, pentru persoana făptuitorului ori a altuia si sub imperiul căreia cel ameninţat săvârşeşte o fapta prevăzută de legea penala.

Condiţiile constrângerii morale

Sa săvârşească o fapta prevăzută de legea penala sub imperiul unei constrângeri exercitate prin ameninţare

Sa exercite o acţiune de constrângere exercitata prin ameninţare cu un pericol grav. Pericolul grav cu care se ameninţa, daca nu se săvârşeşte fapta pretinsa poate privi viaţa, integritatea corporala, libertatea, demnitatea, averea celui ameninţat ori a altei persoane.

Pericolul garv cu care se ameninţa sa nu poată fi înlăturat altfel decât prin săvârşirea faptei pretinse.

CAZUL FORTUIT

Noţiune si caracterizare

Cazul fortuit este o cauza care înlătura caracterul penal al faptei.

Cazul fortuit desemnează situaţia, starea împrejurarea in care acţiunea sau interacţiunea unei persoane a produs un rezultat pe care acea peroana nu l-a conceput si nici urmărit si care se datorează unei energii a carei intervenţie nu a putut fi prevăzută.

Sursa împrejurărilor fortuite poate fi: fenomenele naturii (cutremure, furtuni, trăsnete, alunecări de teren, invazia unor insecte) a căror producere in timp nu poate fi prevăzută; tehnicizarea activităţilor umane (defectarea unui mecanism); conduita imprudenta a unei persoane (apariţia brusca in fata unui autovehicul in viteza a unei persoane); starea maladiva a unei persoane (epilpsie, leşin, atac de cord etc).

Împrejurarea neprevizibila poate fi anterioara, concomitenta sau subsecventa acţiunii făptuitorului.

Condiţii de existenta

O fapta se conidera săvârșită in caz fortuit când sunt îndeplinite condiţiile:

- rezultatul socialmente periculos al faptei sa fie consecinţa intervenţiei unei împrejurări străine de voinţă si conştiinţa făptuitorului.
- făptuitorul sa fi fost in imposibilitatea de a prevedea intervenţia împrejurării (forţei străine) care a produ rezultatul
- fapta care a căpătat un rezultat socialmente periculos sa fie prevăzută de legea penala.

Iresponsabilitatea

Noţiune si caracterizare

Iresponsabilitatea este starea de incapacitate psiho-fizica a unei persoane care nu poate să-şi dea seama de semnificaţia sociala a acţiunilor sau inacţiunilor sale ori nu poate fi stăpână pe ele.

Iresponsabilitatea priveşte incapacitatea pihica a peroanei atât sub raport intelectiv când aceta nu-şi poate da seama de semnificaţia sociala a acţiunilor sau inacţiunilor ei cat si sub raport volitiv când nu-şi poate determina si dirija in mod normal voinţă.

Pentru a duce la înlăturarea caracterului penal al faptei săvârșite, starea de iresponsabilitate a făptuitorului trebuie sa exite in

momentul săvârşirii faptei si sa fie totala.

Condiţiile stării de iresponsabilitate

Făptuitorul sa aibă incapacitatea psihica intelectuala si volitiva cu privire la acţiunile sau inacţiunile lui.

Starea de incapacitate psihica sa existe in momentul săvârşirii faptei. Este îndeplinită aceasta condiţie si atunci când după săvârşirea faptei făptuitorul şi-a recăpătat capacitatea intelectuala si volitiva.

Nu paote fi considerat in stare de iresponsabilitate cel care şi-a provocat o astfel de stare ori care a acceptat sa I se provoace o stare de inconştienţă.

Daca in momentul săvârşirii faptei, făptuitorul avea capacitatea psiho-fizica intelectuala si volitiva, dar şi-a pierdut-o după săvârşirea faptei, aceasta nu va duce la înlăturarea caracterului penal al faptei. Incapacitatea psiho-fizica a făptuitorului sa se datoreze alienaţiei mintale ori altor cauze.

Fapta săvârşită in stare de incapacitate psiho-fizica intelectiva ori volitiva sa fie prevăzută de legea penala.

Beţia

Noţiune

Beţia reprezintă o stare psiho-fizica anormala a persoanei datorata efectelor pe care le au asupra organismului si facultăţilor psihice ale persoanei, anumite substanţe excitante ori narcotice consumate ori introduse, in corpul sau.

Substanţele alcoolice ori narcotice introduse in corpul persoanei provoacă devieri de la starea normala psiho-fizica a acesteia, de la diminuarea pana la anihilarea completa a capacităţilor psiho-fizice intelective si volitive in determinarea atitudinii fata de faptele pe care le săvârşeşte in aceasta stare.

Felurile stării de beţie

Beţia accidentala, involuntara sau fortuita este beţia in care a ajuns o persoana independent de voinţa ei.

Beţia voluntara este starea in care ajunge o persoana care consuma voit băuturi alcoolice, ori substanţe al căror efect ebriant il cunoste.

Beţia preordinata sau premeditata este totdeauna o circumstanţă agravanta a răspunderii penale deoarece peroana şi-a

provocat anume aceasta stare pentru a avea mai mult curaj in săvârşirea faptei ori pentru a o invoca drept scuza a săvârşirii faptei.

Beţia simpla poate fi deopotrivă si o circumstanţă atenuanta caci făptuitorul in momentul când şi-a provocat aceasta stare nu avea intenţia sa săvârşească o fapta prevăzută de legea penala.

După gradul de intoxicaţie cu alcool ori alte substanţe, beţia poate fi : completa sau incompleta.

Beţia completa se caracterizează prin paralizarea aproape completa a energiei fizice si întunecare a facultăţilor psihice. In aceasta stare persoana este incapabila de a înţelege caracterul acţiunii ori inacţiunii sale si de a fi stăpân pe ea.

Beţia incompleta se caracterizează prin aceea ca intoxicaţia cu alcool ori alte substanţe ebriante este într-o faza incipienta, manifestata de regula, prin excitabilitate si impulsivitate. In aceasta stare capacitatea persoanei de a înţelege si de a voi nu este abolita, ci doar slăbită.

Condiţiile stării de beţie

Pentru existenta acestei cauze care înlătura caracterul penal al faptei se cer îndeplinite condiţiile:

- in momentul săvârşirii faptei, făptuitorul, sa se fi găsit in stare de beţie produa prin alcool ori alte substanţe
- starea de beţie in care se găsea făptuitorul sa fie accidentala, involuntara, fortuita
- starea de beţie sa fi fost completa
- fapta comisa in aceasta stare de beţie accidentala si completa sa fie prevăzută de legea penala, caci numai atfel îşi găsesc incidenta dipozitiile art. 9 c.p.

Efecte juridice

Fapta săvârşită in stare de beţie accidentala completa nu este infracţiune, fiind savarita fara vinovăţie.

Făptuitorul in momentul săvârşirii faptei, s-a aflat, din cauze independente de voinţa sa in imposibilitatea de a-şi da seama de acţiunile sau inacţiunile sale si de a fi stăpân pe ele, săvârşind fapta fara vinovăţie.

Când beţia accidentala nu este completa, atunci caracterul penal al faptei nu este înlăturat, iar starea de beţie poate constitui o

circumstanţă atenuanta.

Minoritatea făptuitorului

Minoritatea este starea in care se găseşte făptuitorul minor, care in momentul săvârşirii faptei prevăzute de legea penala nu împlinise vârsta răspunderii penale.

Pana la o anumită vârstă minorul este deci, prezumat ca fiind lipsit de capacitatea penala deoarece nu are reprezentarea semnificaţiei sociale a acţiunilor sau inacţiunilor lui.

Prin dispoziţiile art. 99 al. 1 din codul penal s-a stabilit ca "minorul care nu a îndeplinit vârsta de 14 ani nu raspunde penal", iar in al. 2 al aceluiaşi articol s-a stabilit ca "minorul care are vârsta intre 14 si 16 ani raspunde penal numai daca se dovedeşte ca a săvârşit fapta cu discernământ."

Dovada discernământului in săvârşirea faptei concrete incuba acuzării, in favoarea minorului fiinţând prezumpţia relativa a lipsei dicernamantului.

Condiţiile stării de minoritate

Minoritatea făptuitorului înlătura caracterul penal al faptei daca sunt îndeplinite condiţiile:

- sa se săvârşească o fapta prevăzută de legea penala
- făptuitorul, la data săvârşirii faptei, sa nu îndeplinească condiţiile legale pentru a raspunde penal.

Eroarea de fapt

Noţiune si caracterizare

Eroarea este definita ca "reprezentarea greşită, de către cel ce savareste o fapta prevăzută de legea penala, a realităţii din momentul săvârşirii faptei, reprezentare determinata de nerecunoaşterea sau cunoaşterea greşită a unor data ale realităţii".

Felurile erorii

Eroarea se diferenţiază in raport de: obiectul asupra căruia poarta; factori care au determinat-o; posibilitatea de evitare si întinderea consecinţelor.

După obiectul asupra căruia poarta se disting: eroarea de fapt si eroarea de drept.

- *eroarea de fapt* exista atunci când necunoaşterea sau cunoaterea greşită poarta asupra unor date ale realităţii

(stări, situaţii, împrejurări etc)

- *eroarea de drept* sau *de norma* consta in nerecunoaşterea sau cunoaşterea greşită a unei norme juridice.

După factorii care determina eroare se disting:

- eroare prin *necunoaştere* sau *ignoranta* ce reprezintă o stare psihica determinata de regula de lipsa de cultura
- *amăgirea* sau *inducerea in eroare* care reprezintă o stare psihica provocata de acţiunea de înşelare exercitata de o persoana asupra alteia.

După consecinţele pe care le poate avea, eroarea poate fi:

- *eroare esenţială* când reprezintă pentru făptuitorul aflat in eroare o justificare a activităţii lui si exclude vinovăţia
- *eroare neesenţială* când apare ca o scuza pentru făptuitorul aflat in eroare, iar pe planul consecinţelor juridice reprezintă o circumstanţă atenuanta.

Tot in raport cu criteriul de mai sus completat cu cel al obiectului asupra căruia poarta se distinge:

- *eroare principala* când aceasta priveşte date de fapt referitoare la elementele constitutive ale infracţiunii, de care depinde însăşi exitenta infracţiunii
- *eroare secundara* când aceasta priveşte o stare, o situaţie, împrejurare ce reprezintă o circumstanţă de săvârşire.

După posibilitatea de evitare a erorii se disting

- eroare de *neînlăturat* sau *invincibila* când se datorează completei necunoaşteri a realităţii si care nu ar fi putut fi înlăturată oricâtă diligenta ar fi depus făptuitorul
- eroare *vincibila* sau *înlăturabila* care ar fi putut fi înlăturată daca făptuitorul era mai atent, mai diligent.

Sub raportul consecinţelor juridice se cuvine subliniat ca eroarea invincibila înlătura caracterul penal al faptei, iar eroare vincibila nu înlătură caracterul penal al faptei afara de cazul când faptele sunt incriminate numai daca se săvârşesc cu intenţie.

Din reglementarea legala se observa ca eroarea poate fi:

- o stare, o situaţie, o împrejurare de fapt de care depinde caracterul penal al faptei, caz in care fapta nu are caracter penal

- o circumstanţă agravanta a infracţiunii, situaţie in care este înlăturată aceasta circumstanţă, fapta rămânând infracţiune in varianta tip

Condiţiile erorii de fapt

Eroarea de fapt înlătura caracterul penal al faptei săvârşite daca sunt îndeplinite condiţiile:

- sa se fi comis o fapta prevăzută de legea penala
- in momentl săvârşirii faptei făptuitorul sa nu fi cunoscut existenta unor stări, situaţii sau împrejurări de care depinde caracterul penal al faptei
- starea, situaţia sau împrejurarea care nu au fot cunoscute sa reprezinte un element constitutiv al infracţiunii ori o circumstanţă a acesteia.

Efectele erorii de fapt

A. Efectele erorii de fapt când aceasta priveşte un element constitutiv al infracţiunii. Eroarea de fapt in cazul faptelor săvârşite cu intenţie. daca fapta nu a fost incriminata atunci când este săvârșită cu intenţie, cat I atunci când este săvârşită din culpa eroarea de fapt va înlătura vinovăţia si deci si caracterul penal al faptei si atunci când este săvârşită din culpa, numai daca se constata ca eroarea nu este ea însăşi rezultatul culpei

Efectele erorii de fapt, asupra circumstanţelor. Si in cazul când eroarea de fapt priveşte o stare, o situaţie, o împrejurare ce constituie element de circumstanţiere, efectele acesteia sunt diferenţiate după cum fapta este incriminata când este săvârşită cu intenţie, ori din culpa, sau numai din culpa.

Regula este aceeaşi, eroarea de fapt înlătura agravarea când poarta asupra unor circumstanţe de agravare ale unei infracţiuni intenţionate, iar când poarta asupra unei circumstanţe agravante la o infracţiune incriminanta si atunci când este săvârşită din culpa va duce la înlăturarea ei numai daca necunoaşterea sau cunoaşterea greșită a stării, situaţiei, împrejurării ce constituie circumstanţă de agravare nu este ea însăşi rezultatul culpei.

FURTUL

Furtul simplu

Noţiune si definiţie

Furtul simplu consta, potrivit alin. 1 al art. 208 c.p.,in luarea unui bun mobil din posesia sau detenţia altuia, fara consimţământul acestuia, in scopul de a şi-l însuşi pe nedrept.

Obiectul juridic special

Furtul are ca obiect juridic special relaţiile sociale referitoare la posesia si detenţia asupra bunurilor mobile. Posesia exercitata de o alta persoana decât proprietarul bunului poate fi legitima sau nelegitima.

Posesia legitima este apărată împotriva oricui, chiar si împotriva proprietarului, care se face si el vinovat de săvârşirea infracţiunii de furt, daca se ia bunul, in condiţiile al. 1 art. 208 c.p., deoarece, potrivit al. 3 al aceluiaşi text, fapta constituie furt chiar daca bunul aparţine in întregime sau in parte făptuitorului, dar in momentul săvârşirii acel bun se găsea in posesia sau detenţia legitima a altei persoane.

Posesia nelegitima este si ea apărată; un bun furat poate constitui, la randul sau obiectul material al altui furt. Ocrotirea penala si a posesiei nelegitime asupra bunurilor mobile este necesara.

Prin incriminarea furtului, legiuitorul a urmărit sa ocrotească si detenţia asupra bunurilor mobile. Desi din punctul de vedere al dreptului civil exista deosebiri esenţiale intre posesie si detenţie, totuşi, din punctul de vedere al ocrotirii penale, ele sunt puse pe acelaşi plan.

Obiectul material

Infracţiunea de furt are ca obiect material bunul mobil, aflat in posesia sau detenţia altuia, asupra căruia se exercita acţiunea de luare.

Obiectul material al furtului se caracterizează in primul rand prin aceea ca este un bun mobil. Prin "bun mobil" se înţelege bunul care poate fi deplasat, transportat dintr-un loc in altul, fara a-şi modifica valoarea. Bunul mobil poate fi animat sau neanimat. Sunt bunuri animate animalele si păsările domestice, precum si vieţuitoarele care trăiesc in stare naturala, dar se pot afla in stăpânirea altei persoane. Neanimate sunt toate celelate bunuri, indiferent de starea lor fizica (lichida, solida sau gazoasa). Ne interesează daca bunurile mobile sunt principale sau accesorii, divizibile sau indivizibile, fungibile sau nefungibile, consumptibile sau

neconsumptibile.

Pot constitui obiect material al furtului parti artificiale ale organismului uman (de ex. o proteza). Banii si hârtiile de valoare sunt considerate bunuri mobile si, in consecinţă, pot constitui obiectul material al furtului.

Din cerinţa legii ca bunul sa fie mobil rezulta ca un bun imobil nu poate constitui obiectul material al furtului. Cu privire la un asemenea bun nu se poate concepe realizarea acţiunii de luare. In schimb parti dintr-un asemenea bun, devenite mobile prin detaşare, pot constitui obiectul material al infracţiunii.

Pot constitui obiect material al furtului arborii, recoltele – după ce au fost desprinse de pe sol, precum si fructele – după ce au fost desprinse de pe tulpini.

Legea asimilează bunului mobil, in cazul furtului, si orice energie care are valoare economica (art. 208 al. 2 c.p.). Pentru a fi considerata bun mobil si a putea constitui obiectul material al furtului energia, trebuie sa aibă valoare economica, adică trebuie sa fie susceptibila de captare si folosire pentru satisfacerea unei trebuinţe a omului. In cazul sustragerii de energie electrica prin ruperea sigiliilor aplicate pe contoarele electrice, fapta constituie furt calificat (prin efracţie).

De asemenea, legea asimilează bunului mobil si înscrisurile (art. 208 al. 2 c.p.). In lipsa unei precizări legale, prin "înscrisuri" trebuie sa înţelegem nu numai acele acte scrise care au valoare probanta, ci si orice alte înscrisuri care, având o valoare materiala independenta, fac parte din patrimoniul unei persoane, cum sunt manuscrisele, memoriile, jurnalele intime, corespondenta etc.

Daca înscrisul este un act care dovedeşte pentru dovedirea stării civile, legitimare sau identificare, furtul este calificat (art. 209 ultim al. C.p.).

Obiectul material al furtului poate fi si un vehicul. In asemenea caz furtul poate fi săvârşit fie in scopul însuşirii pe nedrept, fie in scopul folosirii pe nedrept. Furtul săvârşit in scopul folosirii pe nedrept nu poate avea ca obiect material decât un vehicul susceptibil de folosire. Vehiculul lipsit de aceasta aptitudine nu poate fi furat decât in scopul însuşirii pe nedrept.

Bunul mobil, pentru a putea constitui obiect al furtului, trebuie sa se afle, in al doilea rand, in posesia sau detenţia altei persoane decât făptuitorul in momentul săvârşirii faptei. Din aceasta cerinţă a legii rezulta ca nu poate constitui obiect material al furtului bunul care s-a aflat in momentul sustragerii, in posesia sau detenţia făptuitorului. Un asemenea bun constituie obiectul material al abuzului de încredere, daca făptuitorul si l-a însuşit, a dispus de el pe nedrept sau a refuzat să-l resituie. De asemenea nici bunul abandonat – adică ieşit din posesia persoanei cu voia acesteia, si nici bunul găsit – adică ieşit din posesia altei persoane fara voia acesteia, nu pot constitui obiectul material al infracţiunii de furt. Însuşirea unui bun abandonat nu poate cnstitui infracţiune. In ceea ce priveşte bunul găsit, daca găsitorul nu-l preda in termenul prevăzut de lege poate dispune de el ca de un bun propriu.

In cazul furtului, legea punând posesia si detenţia asupra bunului mobil pe acelaşi plan sub raportul ocrotirii, cerinţa referitoare la aflarea bunului in posesie sau detenţia altuia este îndeplinită, daca, in momentul săvârşirii faptei, bunul s-a aflat in stăpânirea de fapt a altei persoane decât proprietarul. Nu interesează cine ste proprietarul bunului si nici daca persoana de la care a fost luat bunul era sau nu titular al vreunui drept de a-l poseda sau deţine. Stăpânirea de fapt nu trebuie insa confundata cu simplul contact material pe care o persoana il are cu un bun; un asemenea contact nu conferă persoanei nici posesia si nici detenţia asupra bunului, iar daca il sustrage, comite tot infracţiunea de furt si nu infracţiunea de abuz de încredere sau înşelăciune. De ex., comite infracţiunea de furt si nu infracţiunea de abuz de încredere, cel care fuge cu un portmoneu pe care cel din fata lui I l-a încredinţat pentru a scrie pe el sau cel care rugat de păgubaş, in sala de aşteptare a unei gări, sa aibă grija pentru scurta vreme de o valiza, şi-o însuşeşte fugind cu ea etc.

Dimpotrivă, întreruperea temporara a contactului material cu un bun mobil nu înseamnă pierderea posesiei asupra acelui bun. In consecinţă, săvârşeşte tot infracţiunea de furt si nu infracţiunea de însuşire a bunului găsit, de ex. acela care îşi însuşeşte plicul cu un bilet de tren găsit in fata cutiei poştale a blocului in care locuieşte, desi pe plic era scrisa adresa persoanei vătămate sau acela care-şi însuşeşte

un animal găsit, cu toate ca şi-a dat seama ca acesta nu era pierdut ci doar s-a îndepărtat de locuinţa proprietarului.

Subiectul

Infracţiunea de furt poate fi săvârşită de orice persoana; legea nu cere făptuitorului o calitate speciala. De regula făptuitorul nu are niciun drept asupra bunului pe care il ia din posesia sau detenţia altuia. Infracţiunea de furt exista si atunci când cel care săvârşeşte fapta are total, sau in parte, un drept de proprietate asupra bunului.

Furtul poate fi săvârşit de o singura persoana sau de mai multe persoane. Daca fapta a fost săvârşită de doua sau mai multe persoane împreună, furtul este calificat (art. 209 lit. a c.p.).

Tentativa si consumarea

Tentativa furtului este pedepsita de lege (art. 222 c.p.). Exista numerose teorii referitoare la consumarea furtului:

- teoria potrivit căreia furtul se consuma in momentul când făptuitorul apuca, cu mana sau cu instrumentul de care se foloseşte, bunul pe care urmăreşte sa şi-l însuşească pe nedrept, indiferent daca a reuşit să-l ia si să-l păstreze
- teoria potrivit căreia consumarea furtului este determinata de ridicarea si transportarea bunului in locul unde făptuitorul a avut intenţia de a-l depune
- teoria potrivit căreia furtul se consuma in momentul când făptuitorul ridica bunul din locul in care se afla, deplasându-l in alt loc
- teoria potrivit căreia furtul se consuma in momentul luării bunului in stăpânirea de fapt a făptuitorului
- teoria potrivit căreia furtul se consuma in momentul când făptuitorul ajunge in situaţia de a-şi asigura stăpânirea asupra bunului.

Sancţiunea

Furtul se pedepseşte cu închisoare de la 6 luni la 15 ani.

Furtul calificat

1. După cum s-a arătat, furtul este prevăzut in codul penal atât in forma simpla cat si in forma calificata. Furtul calificat presupune, ca orice forma agravata a unei infracţiuni, realizarea conţinutului infracţiunii in prezenta uneia dintre împrejurările care ridica gradul de

pericol social al faptei si care este prevăzută, din aceasta cauza, ca circumstanţă agravanta.

2. Furtul săvârşit de doua sau mai multe persoane împreună (art. 209 lit. a c.p.). periculozitatea sociala a furtului este determinata, in acest caz, de însăşi pluritatea făptuitorilor, care da acestora o mai mare forţă de acţiune, le crează mai mari posibilităţi de săvârşire si de ascundere a infracţiunii, ii face sa acţioneze cu mai multa siguranţă si îndrăzneală. Pentru existenta agravantei se cere, pe de o parte, ca furtul sa fie săvârşit de doua sau mai multe persoane, iar pe de alta parte, ca făptuitorii sa fi săvârşit fapta împreună.

3. Furtul săvârşit de o persoana având asupra sa o arma sau o substanţă narcotica (art. 209 lit. b c.p.). in aceasta situaţie furtul este calificat deoarece, pe de o parte făptuitorul avan asupra sa o arma sau o substanţă narcotica căpăta încredere sporita in reuşita acţiunii sale, iar pe de alta parte, deţinerea armei sau a substanţei narcotice implica pericolul folosirii acestora. Pentru existenta agravantei este suficient ca făptuitorul sa fi avut asupra sa arma sau substanţa narcotica in momentul săvârşirii furtului.

Furtul calificat prevăzut in art. 209 lit. b c.p. exclude folosirea armei sau a substanţei narcotice. Daca făptuitorul foloseşte arma sau substanţa narcotica fapta constituie tâlhărie si nu furt. Noţiunea de "arma" are înţelesul stabilit prin dispoziţiile al. 1 al art. 151 c.p. adică înţelesul de instrument, piesa sau dispozitiv declarat astfel prin dispoziţiile legale.

4. Furtul săvârşit într-un loc public (art. 209 lit c c.p.). Locurile publice oferă condiţii favorabile sustragerii de bunuri. In unele dintre aceste locuri exista aglomeraţii (pieţe, statii).

Prin "loc public" trebuie sa înţelegem având in vedere dispoziţiile art. 152 c.p. orice loca care prin natura sau destinaţia lui este in permanenta accesibil publicului precum si orice alt loc in care publicul are acces in anumite intervale de timp.

5. Furtul săvârşit într-un mijloc de transport in comun (art. 209 lit. d c.p.) Mijloacele de transport in comun, ca si locurile publice oferă condiţii favorabile săvârşirii unor furturi; si in mijloacele de transport in comun este inevitabila, mai ales la anumite ore, o mare aglomeraţie ceea ce uşurează sustragerea de bunuri.

Prin "mijloc de transport in comun" se înţelege mijlocul de transport care anume aceasta destinaţie precum si cele care fara a avea anume aceasta destinaţie sunt folosite pentru a transporta mai multe persoane împreună.

Pentru aplicarea agravantei este necesar ca bunul sustras sa se fi aflat asupra unui pasager sau in spaţiul afectat transportului in comun.

Furtul săvârşit in timpul nopţii (art. 209 lit. e c.p.). Furtul săvârşit in timpul nopţii a fost considerat pe drept cuvânt mai grav deoarece noapte oferă împrejurări deosebit de favorabile pentru săvârşirea acestei infracţiuni; noaptea datorita întunericului, a scăderii atenţiei si a vigilentei oamenilor, care in marea lor majoritate se retrag pentru odihna, făptuitorul se poate apropia mai uşor si cu mai puţine riscuri de a fi descoperit, de bunul pe care urmăreşte să-l sustragă; de asemenea, noaptea datorita întunericului, a liniştii si singurătăţii, făptuitorul este mai îndrăzneţ, se simte încurajat sa savraseasca fapta existând si pericolul ca el, sa recurgă la folosirea unor mijloace violente: in sfârşit, cel ce înţelege sa se folosească de toate aceste împrejurări si se dovedeşte mai periculos, ceea ce impune o mai mare severitate din partea legii penale.

Întrucât legiuitorul a folosit expreia "in timpul nopţii" in sensul pe care il are in vorbirea obişnuită, adică in sensul de fenomen natural care se manifesta prin lăsarea întunericului cu toate consecinţele pe care le atrage in mod obiectiv acest fenomen, consideram ca noaptea începe in momentul când se crează aceasta ambianta si durează pana in momentul când ziua apărând din nou se ridica întunericul si încetează condiţiile create de timpul nopţii.

7. Furtul săvârşit in timpul unei calamităţi (art. 209 lit. f c.p.). Prin "calamitate" trebuie sa înţelegem ca si in vorbirea obişnuită situaţia in care se produce, ca urmare a unui eveniment, o stare de paft păgubitoare pentru o colectivitate de persoane. Întrucât legiuitorul se refera la săvârşirea furtului in timpul unei calamităţi, aplicarea agraventei este necesar ca fapta sa fie săvârşită in perioada de timp cuprinsa intre momentul când se produce evenimentul care da naştere stării de calamitate si momentul când aceasra stare încetează.

Furtul săvârşit in timpul unei calamităţi este mai grav, deoarece

situaţia de fapt creata face ca oamenii dominaţi de necesitatea salvării vieţii lor sau a altora sa scape din vedere paza bunurilor.

8. Furtul săvârşit prin efracţie, escaladare sau prin folosirea fara drept a unei chei adevărate ori a unei chei micinoase (art. 209 lit g. c.p.). Circumstanţă care califica furtul se refera in acest caz la mijlocul folosit de făptuitor demonstrând din partea acestuia o mai mare stăruinţa in realizarea hotărârii infracţionale si deci un grad mai ridicat de pericol social.

Efracţia consta in înlăturarea prin violenta a oricărui obiect sau dispozitiva care are menirea de a împiedica pătrunderea într-un anume loc. Violenta constituie așadar o condiţie absolut necesara pentru existenta efracţiei. Daca înlăturarea obiectului s-a făcut sau a dispozitivului ce împiedică pătrunderea s-a făcut in mod firesc fara ca făptuitorul sa recurgă la o acţiune violenta, agravanta săvârșirii furtului prin efracţie nu poate fi reţinută. De regula efracţia duce la distrugerea sau degradarea obiectului sau dispozitivului asupra căruia acţionează făptuitorul (spargerea geamului, stricarea încuietorii). Exsita efracţie si atunci când făptuitorul înlătura piedica întâlnită prin demontare sau prin orice alta violenta care nu duce la distrugerea sau degradarea acesteia (demontarea unei ferestre pentru a intra într-o locuinţă). Efracţia poate consta in utilizarea violentei pentru înlăturarea dispozitivelor de închidere exterioare ori a unor dispozitive de închidere interioare.

Escaladarea care demonstraza ca si efracţia o mai mare stăruinţa a făptuitorului in realizarea hotărârii sale infracţionale consta in depășirea, trecerea peste anumite obstacole care împiedică pătrunderea făptuitorului in locul in care se afla bunul pe care urmăreşte să-l sustragă. Dar daca in cazul efracţiei efortul suplimentar al făptuitorului se refera la înlăturarea prin violenta a unui obiect sau dispozitiv de închidere in cazul escaladării acest efort se refera la folosirea forţei fizice si a abilităţii pentru a trece peste un obstacol pe care făptuitorul nu-l distruge nici nu-l degradează. Daca trecerea peste obstacol nu a necesitat niciun efort suplimentar din partea făptuitorul furtul este simpl si nu calificat (trecrea cu piciorul peste un gard de mica înălţime).

Furtul este calificat potrivit art. 209 lit g c.p. si atunci când fapta

a fost savrasita prin folosirea fara drept adevărate ori a unei chei mincinoase. Cheia adevărată este cheia care slujeşte in mod normal la deschiderea dispozitivului de către cel îndreptăţit sa o folosească. Prin cheie mincinoasa se înţelege cheia falsa, contrafăcuta sau orice instrument cu ajutorul căruia poate fi acţionat mecanismul unui dispozitiv de închidere fara a fi distrus sau degradat. Pentru existenta furtului calificat prevăzut in art. 209 lit. g c.p. este necesar sa sa stabilească ca făptuitorul a folosit in mod efectiv unul dintre mijloacele sau procedeele indicate in text; in caz de tentativa nu este suficient sa se constate ca făptuitorul avea asupra sa instrumente de efracţie, mijloace de escaladare sau chei adevărate sau false ci va trebui sa se facă dovada ca in încercarea sa de a săvârşi furtul el s-a folosit de aceste mijloace.

9. Furtul săvârşit asupra produselor petrolire sau gazelor naturale din conducte, depozite si cisterne (art. 209 lit. h c.p.). circumstanţă agravanta se refera la obiectul material al infracţiunii: daca in cazul furtului simplu obiectul material al infracţiunii poate fi orice bun mobil, in cazul acestui furt calificat, acţiunea de sustragere trebuie sa privească produse petrolire sau gaze naturale.

Gravitatea sporita a furtului săvârşit asupra produselor petroliere sau gazelor naturale din conducte, depozite si cisterne este determinata pe de o parte de însemnătatea acestor resurse energetice iar pe de alta parte, de consecitele pe care la poate aduce săvârşirea faptei.

10. Furtul săvârşit asupra unui bun care face parte din patrimoniul cultural (art. 209 lit i cp) Circumstanţă care atribuie furtului caracter calificat se refera si de data aceasta la obiectul material al infracţiunii; acesta trebuie sa fie un bun care face parte din patrimoniul cultural.

11. Furtul săvârşit de către o persoana mascata, deghizata sau travestita (art. 209 lit j cp) Circumstanţă agravanta consta in folosirea de către făptuitor a unui anumit procedeu pentru a nu putea fi recunoscut. Acest procedeu poate consta in mascare, deghizare sau travestire. In cazul mascării făptuitorul îşi acoperă fata cu o masca lăsând descoperiţi numai ochii. In cazul deghizării sau travestirii făptuitorul îşi crează o înfăţişare sau se îmbraca in asa fel încât sa nu

poată fi recunoscut.

12. Furtul săvârşit asupra unei persoane incapabile de a-şi exprima voinţa sau de a se apăra (art. 209 lit k cp) Este incapabila de a-şi exprima voinţa persoana lipsita de aptitudinea de a înţelege si de a-şi manifesta conştient voinţa fie datorita vârstei, unei maladii sau altor împrejurări: beţie, somn hipnotic. Incapabila de a se apăra este persoana care nu poate opune rezistenta faptuuitorului datorita unei infirmităţi fizice, oboselii fizice, vârstei etc. este necsar ca starea persoanei sa nu fie produsa de făptuitor deoarece in caz contrar fapta constituie infracţiunea de tâlhărie. De asemenea este necesar ca făptuitorul sa fi ştiut in momentul comiterii furtului ca săvârşeşte fapta asupra unei persoane incapabile de a-şi exprima voinţa sau de a se apăra. Daca făptuitorul a fost in eroare cu privire la aceasta împrejurare agravanta nu este aplicabila.

13. Furtul săvârşit asupra unui act care serveşte pentru dovedirea stării civile, pentru legitimare sau identificare (art. 209 lit j cp). Actele care servesc pentru dovedirea stării civile sunt: certificatul de naştere, certificatul de căsătorie, copiile notariale ale acestora, iar acte care servesc pentru legitimare sau identificare sunt: buletinul de identitate, legitimaţia eliberata de organizaţia sau instituţia unde funcţionează posesorul acesteia.

Pentru aplicarea agravantei este necesar sa se stabilească ca făptuitorul a ştiut in momentul săvârşirii furtului ca sustrage un act care serveşte pentru dovedirea stării civile, legitimare sau identificare. In consecinţă, furtul este simplu si nu calificat, de exempl, in cazul in care făptuitorul a furat o haina, fara a cunoaşte ca in buzunarul acesteia se aflau acte de identitate, acte pe care le-a găsit ulterior si nici in cazul in care făptuitorul a sustras din buzunarul unei persoane o batista in care se găsea o suma de bani si un buletin de identitate, deoarece, introducând mana in buzunar si trăgând afara batista, el nu a putut avea reprezentarea ca fura un act de identitate, asemenea acte neţinându-se in batista.

14. Furtul care a avut consecinţe deosebit de grave (art. 209 alin ultim cp) Circumstanţă agravanta consta in aceea ca, prin săvârşirea furtului, s-au produs consecinţe deosebit de grave.

Furtul care a avut consecinţe deosebit de grave se pedepseşte

cu închisoare de la 10 la 20 de ani si interzicerea unor drepturi.

TÂLHĂRIA

Noţiune si definiţie

Potrivit textului, tâlhăria consta in furtul săvârşit prin întrebuinţarea de violente sau ameninţări, ori prin punerea victimei in stare de inconştienţă sau neputinţă de a se apăra, precum si in furtul urmat de întrebuinţarea unor astfel de mijloace pentru păstrarea bunului furat sau pentru înlăturarea urmelor infracţiunii ori pentru ca făptuitorul să-şi asigure scăparea.

Obiectul juridic special

Fiind o infracţiune complexa, tâlhăria are ca obiect material, in primul rand, un bun mobil.

Obiectul juridic principal, care este identic cu cel al furtului, consta in relaţiile sociale referitoare la posesia si detenţia asupra bunurilor mobile. Obiectul juridic secundar consta in relaţiile sociale referitoare la viaţă, integritatea corporala sau libertatea persoanei.

Obiectul material

Incluzând in conţinutul ei furtul, tâlhăria are ca obiect material, in primul rand, un bun mobil.

Presupunând insa si întrebuinţarea de violente, ameninţări sau a altor mijloace de anihilare a voinţei persoanei, tâlhăria poate avea ca obiect material, in al doilea rand, corpul acesteia. Daca tâlhăria are totdeauna ca obiect material un bun mobil, in schimb, corpul persoanei nu apare ca obiect material al infracţiunii decât in acele cazuri in care activitatea secundara se realizează printr-o acţiune exercitata direct asupra corpului unei persoane.

Subiectul

Legea nu cere subiectului infracţiunii de tâlhărie vreo calitate speciala. Aceasta infracţiune poate fi săvârşită de orice persoana.

Participaţia penala este posibila atât sub forma coautoratului, cat si sub forma instigării sau a complicităţii.

In ceea ce priveşte coautoratul, acesta exista si atunci când unii dintre participanţi au contribuit direct numai la realizarea actelor de violenta sau ameninţare, iar alţii, numai la sustragerea bunurilor, deoarece atât folosirea violentei sau a ameninţării cat si sustragerea bunurilor, fiind incluse in conţinutul tâlhăriei, prin săvârşirea oricăreia

dintre aceste activităţi se realizează in parte latura obiectiva a infracţiunii.

Pentru existenta complicităţii este indiferent daca autorul a săvârşit furtul in modaliatea avuta in vedere de complice – sau in alta modalitate de realizare a laturii obiective a infracţiunii de tâlhărie – de exemplu, prin întrebuinţarea violentei, deoarece si inacest din urma caz, complicele a stiunt ca autorul va comite o tâlhărie si a vrut sa contribuie, prin acte de ajutor, la săvârşirea acestei infracţiuni.

Latura obiectiva

In alcătuirea laturii obiective a infracţiunii de tâlhărie intre, după cum s-a arătat, doua activităţi strâns legate intre ele, dintre care una – furtul – este principala, iar a doua – folosirea violentei sau a ameninţării, ori punerea victimei in stare de inconştienţă sau neputinţă de a se apăra – apare, in raport cu cea fintai, ca fiind secundara.

Activitatea principala – furtul – consta si in cazul tâlhăriei in luarea bunului mobil din posesia sau detenţia altuia, fara consimţământul acestuia, ceea ce implica un act de deposedare si un act de imposedare.

Activitatea secundara se poate realiza prin una dintre următoarele acţiuni pe care ;egea le prevede alternativ: a) întrebuinţarea de violente; b) întrebuinţarea de ameninţări; c) punerea victimei in stare de inconştienţă; d) punerea victimei in neputinţa de a se apăra.

a) violenta, ca element constitutiv al tâlhăriei a preocupat literatura noastră juridica, care a adus precizări in ceea ce priveşte condiţiile pe care trebuie sa le îndeplinească pentru ca fapta sa constituie tâlhărie. O prima condiţie este ca ea sa fie săvârşită împotriva persoanei. Daca violenta este săvârşită împotriva bunului si nu împotriva persoanei, fapta constituie furt si nu tâlhărie. O violenta săvârşită împotriva unui bun poate constitui insa, in anumite condiţii, o ameninţare (distrugerea instalaţiei telefonice pentru ca victima sa nu poată apela la ajutor). In asemenea caz, după cum s-a mai arătat, fapta constitue tâlhărie, dar in modalitatea întrebuinţării de ameninţări si nu de violente. Violenta trebuie sa fie efectiva si trebuie sa aibă aptitudinea de a înfrânge rezistenta victimei.

b) ameninţarea consta in orice act prin care se realizează o constrângere morala a persoanei. Ca fapta cu incriminare distincta, ea este prevăzută in art. 193 cp. Făptuitorul, ameninţând victima, o pune in situaţia de anu mai putea lua hotărâri sau întreprinde acţiuni in vederea apărării bunului.

c) punerea victimei in stare de inconştienţă presupune aducerea in situaţia de a nu-şi da seama, de a nu percepe, prin folosirea unor narcotice sau a altor substanţe.

d) punerea victimei in neputinţa de a se apăra presupune aducerea acesteia in situaţia de a nu putea folosi posibilităţile de apărare pe care altfel le-ar fi putut folosi (de ex. Imobilizarea victimei).

Latura subiectiva

Infracţiunea de tâlhărie se săvârşeşte cu intenţie directa; făptuitorul îşi da seama si vrea sa săvârşească furtul prin violenta sau ameninţare ori prin punerea victimei in stare de inconştienţă sau neputinţă de a se apăra, ori prevede si vrea sa folosească unul dintre aceste mijloace pentru păstrarea bunului furat, ştergerea urmelor infracţiunii ori pentru a-şi asigura scăparea.

Tentativa si consumarea

Infracţiunea de tâlhărie este susceptibila de tentativa, pe care legea o sancţionează (art. 222 cp). Ca in cazul oricărei infractini, in cazul tâlhăriei exista tentativa atunci când executarea începută a faptei a fost întreruptă sau fiind dusa pana la capăt, a rămas fara rezultat, datorita unor împrejurări independente de voinţa făptuitorului. Executarea faptei însemnând insa, fata de caracterul complex al tâlhăriei, atât executarea acţiunii principale cat si acţiunii secundare, in cazul acestei infracţiuni este tentativa, in primul rand, atunci când a început executarea furtului prin violenta,a menintare etc, dar aceasta executare a fost întreruptă datorita unor împrejurări independente de voinţa făptuitorului.

Tâlhăria se consuma in momentul când executarea activităţii principale – furtului – a fost dusa pana la capăt, bineînţeles cu condiţia ca făptuitorul sa fi folosit violenta, ameninţarea etc.

Forme agravante

Potrivit alin. 2 art. 211 cp, tâlhăria este mai grava daca s-a săvârşit in următoarele împrejurări:

a. in timpul nopţii b. într-un loc public sau într-un mijloc de transport c. de doua sau mai multe persoane împreună d. de o persoana mascata, deghizata sau travestita e. de o persoana având asupra sa o arma sau substanţa narcotica f. din locuinţa g. a avut vreuna din urmările arătate in art. 182.

Sancţiunea

Tâlhăria in forma simpka se pedepseşte cu închisoare de la 3 la 18 ani, iar tâlhăria săvârşită in condiţiile prevăzute in alin. 2 art. 211 cp se pedepseşte cu închisoare de la 5 la 20 ani. In sfârşit, tâlhăria care a produs consecinţe deosebit de grave sau a avut ca urmare moartea victimei se pedepseşte cu închisoare de la 15 la 20 de ani si interzicerea unor drepturi.

NEGLIJENTA IN SERVICIU

Noţiune si definiţie

Îndeplinirea corecta a îndatoririlor de serviciu condiţionând buna desfăşurare a activităţii de serviciu, faptele de încălcare a acestor îndatoriri prezintă pericol social si atunci când sunt săvârşite din culpa. Astfel, constituie infracţiune de neglijenta in serviciu, art. 249 cp, încălcarea din culpa, de către un funcţionar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasa, daca s-a creat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau instituţii de stat ori al unei alte unităţi din cele prevăzute in art. 145 sau o paguba patrimoniului acesteia ori o vătămare importanta intereselor legale ale unei persoane.

Obiectul juridic special

Infracţiunea de neglijenta in serviciu are ca obiect juridic relaţiile sociale referitoare la buna desfăşurare a activităţii de serviciu, care presupune îndeplinirea corecta si cu conştiinciozitate de către funcţionarii publici, precum si de către ceilalţi funcţionări a indatorrilor lor de serviciu.

Subiectul

Infracţiunea de neglijenta in serviciu nu poate fi săvârşită decât de un funcţionar public sau de un alt funcţionar.

Latura obiectiva

Infracţiunea de neglijenta in serviciu consta, sub aspectul laturii obiective, in încălcarea unei îndatoriri de serviciu prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasa, încălcare care a produs una din urmările prevăzute in textul legii.

Prin "îndatorire de serviciu" se înţelege tot ceea ce cade in sarcina unui funcţionar public sau a altui funcţionar, potrivit normelor care reglementează serviciul respectiv.

Latura subiectiva

Infracţiunea de neglijenta in serviciu presupune, sub aspectul laturii subiective, vinovăţia făptuitorului sub forma culpei, care poate fi simpla sau cu previziune. In cazul culpei simple, făptuitorul nu prevede urmarea faptei sale, desi putea si trebuia sa o prevadă, iar in cazul culpei cu previziune, el prevede posibilitatea survenirii urmării, dar crede fara temei ca aceasta nu se va produce.

Consumarea

Neglijenta in serviciu, săvârşindu-se din culpa, nu este susceptibila de tentativa. Consumarea infracţiunii are loc in momentul in care se produce urmarea periculoasa a faptei.

Sancţiunea

Infracţiunea se pedepseşte cu închisoare de la o luna la 2 ani sau cu amenda.

Forma agravata

Neglijenta in seviciu exista in forma agravata, potrivit alin. 2 art. 249 cp, daca fapta a avut consecinţe deosebit de grave. După cum s-a mai arătat, prin "consecinţe deosebit de grave" se înţelege, potrivit art. 246 cp, o paguba materiala mai mare de 15 milioane lei sau o perturbare deosebit de grava a activităţii, cauzata de un organ de stat, unei instituţii, regii autonome, societăţi comerciale, altei persoane juridice ori unei persoane fizice.

LUAREA DE MITA

Noţiune si definiţie

Legiuitorul a incriminat in dispoziţiile art. 254 cp, sub denumirea de "luare de mita" fapta funcţionarului care, direct sau indirect, pretinde ori primeşte bani sau alte foloase care nu I se cuvin, ori accepta promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, in

scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu, sau in scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.

Obiectul juridic special

Luarea de mita are ca obiect juridic special, relaţiile sociale referitoare la buna desfăşurare a activităţii de serviciu, care presupune îndeplinirea cu probitate de către funcţionarii publici, precum si de către ceilalţi funcţionări a îndatoririlor de serviciu.

Obiectul material

Ca si celelalte infracţiuni de serviciu sau in legătură cu serviciul, luarea de mita este lipsita, de regula, de un obiect material. Totuşi, daca acţiunea făptuitorului priveşte in mod direct un bun, infracţiunea are si un asemenea obiect, constând in bunul respectiv (de ex, făptuitorul primeşte un bun). Exista opinia ca obiectul material al luării de mita este constituit din prestaţia mituitorului.

Subiectul

Subiect al infracţiunii de luare de mita nu poate fi decât un funcţionar public sau un alt funcţionar. Coautoratul este posibil, dar pentru existenta acestuia este necesar ca făptuitorul sa aibă calitatea speciala ceruta de lege autorului.

Latura obiectiva

Luarea de mita are conţinuturi alternative; putându-se realiza, sub aspectul elementului material, fie printr-o acţiune, fie printr-o inacţiune. Acţiunea poate consta in pretinderea sau primirea de bani sau alte foloase ce nu I se cuvin făptuitorului, ori in acceptarea promisiunii unor astfel de foloase, iar inacţiunea consta in nerespectarea de către acesta a unei asemenea promisiuni. A pretinde ceva înseamnă a cere ceva, a formula o pretenţie.

Acţiunea sau inacţiunea făptuitorului trebuie sa fie anterioara îndeplinirii, neîndeplinirii etc. a actului pentru a cărui îndeplinire, neîndeplinire etc. făptuitorul pretinde sau primeşte bani ori foloase. Daca făptuitorul primeşte bani sau alte foloase după îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu si la care era obligat in temeiul acestora, fapta nu constituie luare de mita, ci infracţiunea de primire de foloase necuvenite (art. 256 cp).

In sfârşit, fapta constituie tot luare de mita si nu primire de

foloase necuvenite atunci când funcţionarul primeşte banii sau foloasele după îndeplinirea actului, dar pe baza unei înţelegeri anterioare.

Latura subiectiva

Infracţiunea de luare de mita se săvârşeşte numai cu intenţie directa; făptuitorul îşi da seama, in momentul săvârşirii faptei, ca banii sau foloasele pe care le pretinde sau primeşte ori care constituie obiectul promisiunii pe care o accepta sau nu o respinge, nu I se cuvin si cu toate acestea, el vrea sa le pretindă sau sa le primească ori sa accepte sau sa nu respingă promisiunea ce I s-a făcut.

Consumarea

Tentativa infracţiunii de luare de mita nu este pedepsita de lege. De altefl, in cazul acestei infracţiuni, legiuitorul a pus activităţi care constituie activităţi care constituie un început de executare pe acelaşi plan cu fapta in forma consumata (de ex. pretinderea in raport cu promisiunea banilor sau foloaselor). Infracţiunea se consuma in momentul săvârşirii acţiunii sau a inacţiunii incriminante, adică in momentul pretinderii sau primirii banilor sau foloaselor necuvenite orin in momentul in care făptuitorul accepta ori accepta sau nu respinge promisiunea unor asemenea foloase.

PRIMIREA DE FOLOASE NECUVENITE

Noţiune si definiţie

Prin dispoziţiile art. 256 cp, legiuitorul a incriminat, sub denumirea "primirea de foloase necuvenite" primirea de către un funcţionar, direct sau indirect, de bani ori de alte foloase, după ce a îndeplinit un act in virtutea funcţiei sale si la care era obligat in temeiul acesteia.

Obiectul juridic special

Primirea de foloase necuvenite are ca obiect juridic special relaţiile sociale referitoare la activitatea de serviciu activitate a cărui buna desfăşurare presupune îndeplinirea cu corectitudine si probitate de către funcţionări a îndatoririlor de serviciu.

Obiectul material

Desi, de regula, lipsita de obiect material, infracţiunea poate avea, in unele cazuri, si un stfel de obiect.

Subiectul

Ca si celelalte infracţiuni de serviciu, primirea de foloase necuvenite nu poate fi săvârşită decât de un funcţionar. Participaţia penala, in cazul acestei infracţiuni, este posibila atât in forma coautoratului cat si in forma instigării sau a complicităţii. Pentru existenta coautoratului, este necesar ca făptuitorii sa aibă calitatea speciala ceruta de lege autorului.

Latura obiectiva

Elementul material al infracţiunii consta in acţiunea făptuitorului de a primi bani sau alte foloase. Aceasta acţiune trebuie sa aibă loc după îndeplinirea de către făptuitori a unui act. Daca făptuitorul primeşte bani sau foloasele înainte de îndeplinirea actului, fapta constituie infracţiunea de luare de mita si nu infracţiunea de primire de foloase necuvenite.

Latura subiectiva

Primirea de foloase necuvenite se săvârşeşte cu intenţie directa; făptuitorul vrea sa primească banii sau foloasele după îndeplinirea actului in virtutea funcţiei si la care era obligat in temeiul acesteia, ştiind ca banii sau foloasele nu I se cuvin. In acelaşi timp, făptuitorul are reprezentarea ca prin acţiunea sa crează o stare de pericol pentru buna desfăşurare a activităţii de serviciu, urmare a carei producere o doreşte. In lipsa intenţiei, fapta nu constituie infracţiune.

Consumarea

Infracţiunea de primire de foloase necuvenite este o infracţiune momentana; ea se consuma in momentul in care făptuitorul, după îndeplinirea actului, primeşte banii sau foloasele.

Tentativa este posibila, dar legea nu prevede sancţionarea ei.

Sancţiunea

Primirea de foloase necuvenite se pedepseşte cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

Potrivit alin. 2 ale art. 256 cp, banii, valorile sau orice alte bunuri primite se confisca, iar daca acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata contraechivalentului in bani. Daca persoanele de la care făptuitorul a primit, in cond art. 256 cp, suma de bani a denunţat fapta organelor de politie, si acestea au prins in flagrant delict pe făptuitor, suma urmează să-I fie restituita.

TRAFICUL DE INFLUIENTA

Noţiune si definiţie

Codul penal incriminează in art. 257, sub denumirea "traficul de influienta" primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase, ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct ori indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de o persoana care are influienta sau lasă sa se creadă ca are influienta asupra unui funcţionar pentru a-l determina sa facă ori sa nu facă un act ce intra in atribuţiile sale de serviciu.

Obiectul juridic special

Traficul de influienta are ca obiect juridic special relaţiile sociale referitoare la activitatea de serviciu, activitate a carei buna desfăşurare este incompatibila cu suspiciunea ca funcţionarii pot fi influientati, in exercitarea atribuţiilor lor, de persoane care au o influienta reala sau presupusa asupra lor.

Obiectul material

Infracţiunea este de regula, lipsita de obiect material. Totuşi, daca făptuitorul primeşte un bun, exista si un obiect material, constând in acel bun.

Subiectul

Traficul de influienta, fiind o infracţiune in legătură cu serviciul, poate fi săvârşit de orice persoana care îndeplineşte condiţiile generale cerute de lege subiectului unei infracţiuni. Daca fapta este săvârşită de un funcţionar, iar aceta are si el atribuţii in legătură cu actul pe care urmează să-l îndeplinească funcţionarul de a cărui favoare se prevalează, exista un concurs de infracţiuni intre luare de mita si trafic de influienta, cu condiţia ca făptuitorul sa fi asigurat persoana ca va beneficia si de serviciile care intra in competenta sa.

La săvârşirea faptei pot participa si alte persoane in calitate de instigatori sau complici. Are calitatea de complice – de exemplu – persoana prin intermediul căreia autorul primeşte folosul, deoarece activitatea acestuia constituia un ajutor dat la comiterea infracţiunii. Persoana care cumpără influienta reala sau presupusa a autorului infracţiunii nu are calitatea de subiect si prin urmare nu raspunde penal.

Latura obiectiva

Elementul material al infracţiunii de trafic de influienta consta in primirea sau pretinderea de bani sau alte foloase ori in acceptarea

de promisiuni sau daruri. A primi bani sau alte foloase înseamnă preluarea de către făptuitor a unei sume de bani, a unui bun etc., iar a pretinde bani sau alte foloase înseamnă formularea de către făptuitor, in mod expres sau tacit, a cererii ca sa I se dea o suma de bani, un bun etc. A accepta promisiuni înseamnă a-ţi manifesta acordul cu privire la promisiunile făcute sau darurile oferite.

Fapta, in oricare dintre modalităţile prevăzute de lege, poate fi săvârşită direct, adică nemijlocit, de către făptuitor, sau indirect, adică printr-o persoana intermediara.

Pentru existenta infracţiunii este necesar ca făptuitorul sa aibă influienta sau sa lase sa se creadă ca are influienta asupra unui funcţionar. A avea influienta asupra unui funcţionar înseamnă a avea trecere, a se bucura in mod real de încrederea acelui funcţionar, a fi in adevăr in raporturi bune cu acesta.

Pentru existenta infracţiunii de trafic de influienta mai este necesar ca făptuitorul sa primească ori sa pretindă banii ori foloasele ori sa accepte promisiuni ori darul înainte ca funcţionarul asupra căruia are sau a lăsat sa creadă ca are influienta sa fi îndeplinit actul care constituie obiectul intervenţiei.

Latura subiectiva

Traficul de influienta include in latura sa subiectiva vinovăţia făptuitorului sub forma intenţiei directe. Aceasta înseamnă ca făptuitorul îşi da seama si vrea sa trafice influienta sa reala sau presupusa asupra unui funcţionar, prevăzând si dorind urmarea faptei adică starea de pericol pentru buna desfăşurare a activităţii de serviciu.

Consumarea

In cazul traficului de influienta, legea nu prevede sancţionarea tentativei.

După cum s-a mai arătat, nu interesează daca făptuitorul a făcut sau nu intervenţia, după cum nu interesează daca a fost sau nu efectuat actul ce intra in atribuţiile de serviciu ale acelui funcţionar. De asemenea, este indiferent, in cazul pretinderii sau acceptării folosului, daca pretenţia a fost sau nu satisfăcută ori daca promisiunea a fost sau nu respectata.

Sancţiunea

Traficul de influienta se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 10 ani.